

Фито Тера – изазови и задовољство у производњи парадајза за прераду

Автор(и): Растителна заштита
Дата: 13.11.2024 Брой: 11/2024

Ponovo razgovaramo sa Teodorom Tasevom iz Fito Terre o izazovima u segmentu industrijskog paradajza u Bugarskoj, o protekloj sezoni, promenama klime, iskustvima agronoma u njihovoj kompaniji, ulozi preduzeća za preradu paradajza u poljoprivredi, teškom plasmanu na tržištu, najnovijim tehnologijama za ishranu biljaka i, ne na kraju, zadovoljstvu što smo deo kohezivnog tima koji je uvek spreman za iznenađenja na terenu.

Drugi deo

Iako smo u prethodnim razgovorima više govorili o pozitivnim aspektima i zauzeli ste optimističnu poziciju, nagovestili ste i neke od izazova sa kojima se susrećete u proizvodnji paradajza za preradu. Da

li biste podelili još malo iz svog iskustva?

Uvek gledam napred i optimista sam. Ali izazovi u poljoprivredi su brojni, a sektor paradajza nije izuzetak. Kada se prihvatite posla u tako teškom i odgovornom segmentu, morate biti svesni da uvek mogu biti iznenađenja. Globalno zagrevanje i nagle klimatske promene ne zaobilaze ni naše geografske širine. Kao tim, Fito Terra je svakodnevno na terenu. Pratimo promene temperature, jer je to važno za naš rad i za primenu različitih proizvoda. Tokom izuzetno vrućih dana, koji su u 2024. godini počeli sa početkom juna, odmah smo upozorili poljoprivrednike sa kojima sarađujemo da se sve prskanje useva mora obavljati samo kasno uveče ili vrlo rano u zoru. Pažljivo smo birali proizvode i njihove doze.

Naša odgovornost ove godine bila je još veća, jer se površine, iako sporo, povećavaju i u sezoni prerade 2024. dostigle su obim od 65.000 tona paradajza prerađenog u industrijske svrhe u našoj zemlji. Za poređenje, od 2012. godine, kada je bilo samo oko 20.000 tona, postoji jasna tendencija apsolutnog povećanja obrađenih površina sa industrijskim paradajzom. U 2022. dostigli su 45.000 tona, sa blagim padom u 2023. – 35.000 tona, a za 2024. godinu deklarirano je 60–70.000 tona industrijskog paradajza. Većina površina u Bugarskoj se gaji sortama Hajnc. U Evropi za sezonu 2024. Italija tradicionalno je na prvom mestu sa 5.350.000 tona paradajza, a Grčka je proizvela oko 500.000 tona, pri čemu Hajnc sorte čine gotovo 90% tržišnog učešća industrijskog paradajza u toj zemlji.

Fito Terra, ili kako proizvodnja paradajza za preradu u Bugarskoj može da se pretvori u strast

Naš rad se ne sastoji samo od provere pogodnosti presađenog materijala, već i od praćenja da li se striktno poštuju naši protokoli za agronomske aktivnosti i prakse i kako se primenjuju proizvodi Atlantica Agricola – španskog lidera u organskim đubrivima. Stalno smo na terenu zajedno sa poljoprivrednicima da pregledamo useve na moguće probleme – nedostatak vode, prekomerno navodnjavanje, nagomilanu vlagu, nedostatke u zemljištu i čak moguće napade štetočina. Sa svim ovim problemima – samo nekim od mnogih nagomilanih tokom godina – moraju da se izbore proizvođači, agronomi i svi učesnici u lancu gajenja paradajza.

Kada počinje priprema za aktivnu sezonu u gajenju industrijskog paradajza?

Za mene, aktivna sezona za pripremu sadnje industrijskog paradajza počinje vrlo rano – već krajem januara. Tada pregovaramo sa poljoprivrednim proizvođačima o ukupnoj površini koja će biti zasejana industrijskim paradajzom. Na taj način možemo da isporučimo HAJNC seme ili rasade na vreme. Tada se određuju i sorte paradajza koje će se gajiti, tako da zadovolje potrebe preduzeća za preradu. Tada se takođe izrađuje i probni

plan presađivanja, počev od početka aprila do kraja maja, kako bi se usevi poljoprivrednika mogli žeti fazno, a ne svi odjednom. Za preduzeća za preradu je takođe važno da rasporede dolaznu proizvodnju na takav način da se izbegnu uska grla i da mogu da prerađuju tokom cele aktivne sezone od kraja jula do kraja septembra i, po lepom vremenu, čak do sredine oktobra. Vrlo se pažljivo analizira prethodna sezona, na osnovu čega se izrađuju protokoli za korišćenje proizvoda za ishranu biljaka – đubrenje zemljišta. Samo na ovaj način, uzimajući u obzir prethodne useve na polju, moguće je izraditi mape za primenu proizvoda i protokole za agronomске активности. Pored rada i posvećenosti, poljoprivrednik može da gaji zdrave biljke i da ubere bogat prinos uz pravilno primerjena đubriva i proizvode za zaštitu bilja. Samo na ovaj način mogu da budu spremni da se izbore sa problemima kao što su suša i previsoke temperature, ili vrlo visoka vlažnost usled bujičnih kiša.

Kako se bere toliko tona paradajza i gde se plasira ova proizvodnja?

Plasman svežeg voća i povrća je prilično težak, naročito kada govorimo o industriji i razmeri od hiljada jutara. Izazov je za poljoprivrednika da poseduje mašinu za presađivanje rasada paradajza, kao i kombajn za njihovu berbu. Troškovi nabavke takve mehanizacije su ogromni. Zabrinjavajuće je da je skoro nemoguće obezbediti rezervne delove ako dođe do kvara tokom aktivne sezone berbe sirovine. Još jedan veliki problem je višegodišnja potraga za i nedostatak radne snage. Gotovo da nema mladih, a oni koji su ostali da rade na polju ne mogu da se izbore sa ogromnim obimom obaveza i aktivnosti. Da ne zaboravimo birokratske prepreke u

deklarisanju površina, podnošenju i popunjavanju dokumenata, nedostatak adekvatnog osiguranja useva u sektoru, itd.

Sa pozitivne strane, industrijski HAJNC paradajz je tražen i preferiran na tržištu svežeg, ali sa druge strane je žalosno što nema dovoljno preduzeća za preradu spremnih da otkupe proizvodnju poljoprivrednika. Severna Bugarska u tom pogledu zaostaje više od juga. Ipak, pokušava se to da promeni. Ulaže se u opremu i sve više preduzeća se modernizuje i fokusira na preradu sopstvene proizvodnje bez pesticida. Mnoga preduzeća su već shvatila prednost i privilegiju prerade čiste bugarske sirovine i na taj način promovisanja i distribucije svog finalnog proizvoda. Traže sirovine gajene primenom novih, modernih tehnologija, sa naglaskom na zaštitu životne sredine.

Stoga je upotreba prirodnih proizvoda od velikog značaja i fokus je na manje invazivnim metodama suzbijanja štetočina u usevima. Sa ekonomske tačke gledišta, takođe je bitno da li će poljoprivrednik gajiti zdravu, čistu i profitabilnu proizvodnju.

Pomenuli ste ne samo važnost đubrenja, već i suzbijanja štetočina. Koja je najznačajnija štetočina paradajza ove sezone?

Ove godine, u sezoni 2024, primetili smo izuzetno veliku populaciju grinja. Ako je u prethodnim godinama bilo dovoljno dva tretmana protiv ove štetočine, sada nisu bila dovoljna ni tri. Pojavile su se vrlo rano – oko 10. juna polja u plovdivskom kraju su već bila zaražena. Ove sezone vruće vreme je trajalo prilično dugo i to je pogodovalo razvoju njihovih kolonija. Za poređenje, da bih razumeli koliko je rano došlo do ove infestacije, trebalo bi da pojasnim da su neki proizvođači još uvek sadili svoje poslednje korene rasada industrijskog paradajza. To je takođe bilo usled produženog kišnog perioda koji se dogodio u maju 2024, što je zauzvrat ometalo aktivnosti mnogih poljoprivrednika.

Još jedan vrlo opasan parazit paradajza je volovod – Orobanche. Na prvi pogled lepa, ali vrlo podmukla biljka. Izuzetno uporna i brzo se širi vetrom. Zahteva posebno pažljivu pažnju i iskorenjivanje. Njeno seme može da ostane u zemljištu i da se brzo razmnožava. Raste i pričvršćuje se za korenski sistem paradajza. Prožima ga i sprečava svaki dalji razvoj. Nešto poput sporog gušenja. Nažalost, još uvek ne postoji sorta paradajza koja je potpuno otporna na ovu biljku. Izazov je izabrati takvu sortu za naše bašte i polja da bude što otpornija. U tom pogledu, Hajnc je dobar izbor jer su sorte tolerantne na bolesti, vruće vreme i sušu. I ove godine uspeli smo da savladamo širenje volovoda na poljima uprkos nepovoljnim vremenskim uslovima protiv kojih smo se takođe morali boriti. Jak saveznik bili su neki od proizvoda Atlantica Agricola. Ishrana biljaka Hajnc paradajza đubrivima

Fitomare, Razormin, Kelik i Glucocat dovela je do izuzetnih rezultata – snažnije i zdravije biljke, visoko otporne na štetočine.

Brojni problemi izazvani obilnim padavinama i iznenadnim zagrevanjem, kao i rana masovna invazija grinja i pojava volovoda na pojedinim mestima, sprečili su poljoprivrednike da adekvatno i brzo reaguju na nastalu situaciju.

Zbog toga mi u Fito Terra verujemo da, pored suzbijanja štetočina, moramo takođe biti spremni da odgovorimo na nepovoljne vremenske uslove. Fokusiramo se na pravilno raspoređivanje rizika od sadnje do žetve. Uvek koristimo prirodne proizvode preventivno, koji bi pomogli biljkama da budu otpornije i zdravije i, shodno tome, da daju bogatiji i čistiji prinos.

Stalno pominjete "čistiji". Kako proizvodi koje koristite utiču na biljke i koji je vaš savet poljoprivrednicima?

Nastojimo da organizujemo agronomske aktivnosti na takav način da nema potrebe, ili bar da minimiziramo potrebu, za korišćenjem hemijskih proizvoda za zaštitu bilja u gajenju povrća i voća. Uvek preporučujemo prirodne proizvode. U našem segmentu, izbor se zaustavio na Atlantica Agricola. To su izuzetno pažljivo odabrani sastojci, kombinovani tako da se elementi u zemljištu mogu bolje apsorbovati. Mogu se prim